

Oslo kommune
Klimaetaten

21. januar 2019

Referanseperson: Christian Steel

Høring klimaetatens utkast til faggrunnlag klimastrategi 2030

Sabima takker for muligheten til å kommentere faggrunnlaget for klimastrategi 2030, og vil først gratulere med svært ambisiøse mål som er viktige for å bidra til å stanse klimaendringene.

I dette høringssvaret fokuserer vi på at man ikke må se på klimaendringer isolert. Klimaproblemet kan ikke fra naturens side, og må derfor ikke politisk sett, skilles fra andre konsekvenser av menneskenes overforbruk av naturressurser. Mennesker er avhengig av en fungerende natur som gir oss de økosystemtjenestene vi trenger, som rent vann, ren luft og beskyttelse mot ekstremvær, og det er en rik, intakt og mangfoldig natur som er garantien for dette. Ødelagt natur forverrer konsekvensene av klimaendringene, og klimaendringer på sin side forverrer naturødeleggelsene. Derfor må bevaring av biologisk mangfold, også utover naturens funksjon som karbonlager, integreres sterkere i klimastrategien. Oslo burde tilstrebe seg på å nå målet om å bli arealnøytral, som et ledd i sin klimastrategi.

Oslo og Akershus har flest truede arter i Norge, og blant kommunene i disse fylkene er det klart flest i Oslo. Dette gir Oslo store muligheter til å bruke naturbaserte løsninger, og et stort ansvar for å bevare biologisk mangfold. Når arter dør ut og naturmangfoldet blir mindre, vil naturen bli mindre robust. Et mangfold av planter, dyr og sopp gir naturen et forsvar mot endringer og fungerer som en buffer mot endringene global oppvarming fører til. Jo færre arter vi utrydder på andre måter, desto bedre kan vi takle klimaendringene.

Sabima støtter målet om en kunnskapsbasert miljøpolitikk, og vil oppfordre Oslo kommune til å legge vekt på kartlegging av naturmangfoldet i kommunen, overvåkning av miljøtilstanden i alle økosystem, utarbeidelse av arealregnskap og forskning på effekten av ulike tiltak.

Naturlige løsninger på klimaproblemet

Det finnes uutnyttede muligheter for naturlige løsninger på klimaproblemet, samtidig som en intakt natur vil gjøre konsekvensene av klimaendringene mindre. Myra kan holde på nedbør og hindre flom, gammelskogen kan holde på jorda og hindre ras og avrenning, mangfoldige plantesamfunn kan inneholde arter og genotyper vi kan få bruk for med endrede klimaforhold. Det er mange arter som tilsammen utgjør myra, skogen og blomsterengene, og naturtypene fungerer best hvis de er mest mulig intakte.

Lagring av CO₂/ hindre utslipp fra naturlige kilder. Dette innebærer særlig å ta vare på skog og myrer. Bevaring av myr bør gjøres gjennom en kombinasjon av vern og

restaurering på den ene siden, og at man sier nei til alle søknader om grøfting og utbygging på den andre siden. I tillegg må kommunen bidra til etterspørselen etter torvfri jord og utviklingen av gode alternativer ved å benytte dette i alle sine prosjekter. Vi mener Oslo kommune bør ha som mål å bli en «torvfri kommune», både av hensyn til klima og naturmangfold.

Skogbruk og klima

Skog er et viktig økosystem for å binde karbon, og skogvern har mye fokus internasjonalt som klimatiltak, samtidig som at vern er avgjørende viktig for det store biologiske mangfoldet i skog. For skog er det viktig at en del skog vernes mot hogst og inngrep, særlig den eldste skogen som også er svært artsrik. Sammenhengen mellom karbonbinding, utslipp og ulike typer skogbruk og behovet for bærekraftig tømmer er komplisert, og forskningsresultatene er ikke entydige. Klimakur viste likevel klart at økt hogst vil gi økte klimagassutslipp de nærmeste 50-100 årene, noe som er viktig siden de kommende tiårene er avgjørende for å unngå de verste konsekvensene av klimaendringene. Det har på nasjonalt nivå vært gjort en rekke angivelige klimatiltak i skog, som tettere planting ved foryngelse av skog, gjødsling i skog og skogplanteforedling, og slike tiltak er stadig oppe til debatt. Sabima mener disse tiltakene har vesentlig negativ effekt på naturmangfold, og klimaeffektene er omstridt. Dette er dermed ikke tiltak som bør gjennomføres i skogene i Oslo. Siden usikkerheten er stor, bør man det ikke hasteinnføres tiltak med usikker klimaeffekt og store negative bieffekter for biologisk mangfold.

Sabima vil oppfordre Oslo kommune til å fortsette arbeidet som er igangsatt med lukkede hogster. Dette gir mulighet til å ta hensyn til naturmangfold og friluftsliv, og Oslos innsats på feltet er en viktig uttesting av hvordan lukkede hogster fungerer, der erfaringene kan nyttes også på andre steder. Oslo kan også bidra med kunnskapsutvikling om karbonlagring i nordlige skoger, og bør benytte muligheten til å framskaffe forskning på dette.

En rekke økosystemer trenger restaureringstiltak. Stortinget satte i sin behandling av Stortingsmelding 14 2015-2016 Natur for livet som mål at 15 prosent av forringede økosystemer skal restaureres innen 2025. For vannmiljø må det legges inn økt innsats for å trappe opp restaurering. Alle restaureringstiltak vil i tillegg til å forbedre tilstand for naturmangfoldet også gi gode synergieffekter for klimaendring og klimatilpasning, både som flomdempende bidrag og som karbonlagring.

Klimaløsninger som ikke skader naturmangfoldet

Ofte er de samme løsningene positive både med tanke på å stoppe klimaendringene og bevare naturmangfoldet, slik som å redusere biltrafikken og verne myrområder. Enkelte klimatiltak kan imidlertid ha negative bieffekter for naturmangfoldet dersom de ikke gjennomføres på riktig måte. Klimatiltak som skader naturmangfoldet vil være kortsiktige med tanke på å bevare fungerende økosystemer.

Fremmede arter er blant de største truslene mot biologisk mangfold både i Norge og globalt. Når en fremmed art begynner å dominere naturen og artene rundt seg, får vi

et fattigere naturmangfold. I alle prosjekter der man skal plante, inkludert prosjekter med klimamotivasjon som grønne tak og fasader og annen vegetering, er det svært viktig at man setter krav om valg av stedegne arter, og nulltoleranse for bruk av fremmede arter, for å unngå den negative konsekvensen for naturmangfold ved spredning av fremmede arter. Det ville være svært uheldig omdømmemessig om det kunne sås tvil om slike prosjekter faktisk har en total, positiv miljøeffekt. Beplantning i offentlige og private anlegg har stor betydning for naturmangfoldet, og hvilke planter som velges kan være avgjørende for det stedegne naturmangfoldet. Flere rapporter de siste årene har bekreftet at en stor mengde fremmede arter spres via planteimport. I NINAs kortrapport 39 Framande artar med planteimport (2016) anbefales en rekke tiltak for å forhindre at fremmede arter spres ved planteimport. Vi vil også henvise til fremmedartsforskriften, som blant annet tar for seg *Sedum*-arter i Osloområdet.

Arealendringer er den største trusselen mot biologisk mangfold både i Norge og internasjonalt, og der det skal bygges nytt for å oppfylle klimamål, må konsekvensene for naturmangfold utredes nøye, og gis prioritet. Vi må huske naturmangfoldet, artene og økosystemtjenestene slik at det ikke blir løsninger på bekostning av Oslos rike natur i vassdrag, grunnlendt kalkrik mark og andre viktige naturtyper. Vi vil også påpeke at Oslo kommune kan utnytte det at store arealer av kommunen allerede er utbygd, i forbindelse med utbygging av vindkraft. I arbeidet med nasjonal ramme for vindkraft, som legges fram i april, har myndighetene valgt å ikke prioritere utbygging av vindkraft i allerede utbygde områder. Sabima tror det finnes muligheter til småskala vindparker og enkeltturbiner på flere steder i Oslo kommune, og oppfordrer kommunen til å signalisere dette til energimyndighetene.

Omtale av tre satsingsområder som er viktige for biologisk mangfold

Satsingsområde 1 - Ta vare på og utvikle Oslos blå og grønne områder.

Det er svært gledelig at det å ta vare på Oslomarka, andre grøntområder og vannforekomstene i Oslo er prioritert i faggrunnlaget. Vi oppfordrer til at det kommer enda tydeligere fram at biologisk mangfold er viktig for en rekke økosystemtjenester utover det å være karbonlager, og at man oppnår en rekke positive konsekvenser ved å ta vare på naturområder.

I tillegg til Marka er det viktig med en bærekraftig forvaltning av mindre arealer i kulturlandskapet og utbygde deler av kommunen, slik som blomsterrike arealer, jordbruksarealer og elvekanter. I vassdragsmiljøene er det fortsatt problemer knyttet til forsuring, avrenning fra jordbruket, vannkraft, fremmede organismer samt forurensning fra spredt avløp, noe som gir risiko for å ikke nå miljømålene om god økologisk tilstand. Klimaendringene forsterker de negative påvirkningene og øker samtidig vassdragenes betydning som vannrenser, flomdemper og beskytter mot erosjon. Kommunen har et stort ansvar for regulering av kantonene langs vassdrag og må gjøre jobben med å regulere og sette bestemmelser for bruk og vern. I faggrunnlaget står det at «Trinnvis flomvern i bekker og elver, på en måte som ikke påvirker naturverdiene negativt, kan være et aktuelt tiltak.» Vi ber om at det klargjøres

hva dette betyr, og at man også her er nøye på at klimatiltak ikke går på bekostning av viktige leveområder for biologisk mangfold.

I prosjekter for å skape flere grønne lunger, vil Sabima påpeke at det er viktig å velge stedegne planter som skaper habitater for invertebrater, for eksempel ville pollinerende insekter, og skape mangfoldige habitater – ikke «gressørkener». Dette omfatter ikke bare bier, men også en rekke biller, sommerfugler og andre grupper. Der det er mulig bør det skapes habitater som sikrer funksjoner for insektene gjennom hele livssyklus og hele året, noe som for mange arter betyr en kombinasjon av spesifikke blomsterarter til næring om sommeren og ulike typer død ved til hi og overvintring for vinteren.

Satsingsområde 2 - Klimavennlig fortetting i byggesonen

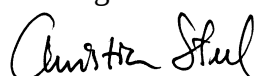
I satsingsområde 2 savner vi et større fokus på biologisk mangfold, siden arealendringer er den største trusselen mot biologisk mangfold, for eksempel i punkter som: «Oslo skal i størst mulig grad unngå omdisponering av grønne arealer og skal bli enda grønnere i form av flere trær og utvikling av grøntområder. Det vil ha en positiv effekt på lokal luftkvalitet, lokalklima, folkehelse og trivsel.»

I de fleste tilfeller vil hensyn til reduserte klimagassutslipp, klimatilpasning og bevaring av biologisk mangfold sammenfalle med tanke på hvilke løsninger man velger. Det er positivt at Oslo kommune ønsker å unngå å utvide byen inn i grøntområder og Marka. Utbygging av ny veikapasitet er både et problem for klimagassutslippene og for biologisk mangfold, og må unngås. Vi ser på det som positivt å ta inn karbonlager-perspektiv i arealvurderinger, men dette ikke gå på bekostning av biologisk mangfold.

Satsingsområde 12 - Klimakommunikasjon

Sabima vil argumentere for at kunnskap om naturmangfoldet og naturglede er en viktig del av kommunens kommunikasjon for å oppnå viktige miljømål. For det første fordi innbyggerne trenger den grunnleggende kunnskapen om at vi trenger fungerende økosystemer for å dempe og takle klimaendringene. Alle må forstå hva det er vi skal ta vare på og hvorfor, og derfor er det viktig med naturkunnskap og naturglede for at folk skal være med på å løse miljøproblemene. For det andre er kommunikasjon om naturverdiene viktig i en tid med både klimaangst og klimatrøtthet. Fokus på naturglede kan være en vei for å gi inspirasjon og håp fordi de fleste føler større kjærlighet til naturen enn til klimasystemet, og fordi det er en måte å kommunisere saker som har en positiv vinkling bare ved at de inneholder vakker eller spennende natur.

Vennlig hilsen

Christian Steel
Generalsekretær